

THÁI THUỘNG CẢM ỨNG THIÊN

Tập 157

Chủ giảng: Lão pháp sư Tịnh Không

Địa điểm: Tịnh tông Học hội Singapore

Thời gian: Năm 2000

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lư

Chư vị đồng học, chào mọi người! Mời xem Cảm Ứng Thiên đoạn thứ 82:

Phụ tha hóa tài, nguyện tha thân tử. Can cầu bất toại, tiện sanh chú hận.

負他貨財。願他身死。干求不遂。便生咒恨。

Thiếu nợ người tiền của, bèn mong họ chết đi. Nhờ cậy không toại lòng, liền oán hận nguyện rửa.

Đoạn này nói đến hai sự việc. “Phụ” nghĩa là thiếu nợ, như mượn tiền mà không trả, phạm là mượn vật dụng, đồ dùng của người khác mà không có ý trả lại thì đều thuộc về loại này, loại này thuộc về hạnh nghiệp trộm cắp. Nhà Phật nói về trộm cắp thì phạm vi rộng vô cùng, hơn nữa cổ đức đã nói rõ với chúng ta giới trộm gọi là “không cho mà lấy”, cái ý này vô cùng hoàn chỉnh. Phạm là vật có chủ, bất luận bạn dùng cách gì để có được, người chủ không đồng ý cho bạn mà bạn lấy đi thì đó đều gọi là trộm cắp, đều thuộc về phạm vi của giới điều này. Chúng ta mượn đồ của người ta, mượn tiền cũng vậy, mượn đồ vật cũng vậy, người chủ đồng ý cho chúng ta mượn, chứ không phải là cho chúng ta, nếu đã cho chúng ta mượn vậy thì tương lai nhất định phải hoàn trả, nếu như không có tâm muốn trả thì tâm này là tâm trộm, cũng là phạm tội trộm cắp. Nếu như mượn tài vật của người khác mà không muốn trả, còn hy vọng họ chết sớm, vậy thì tội này càng lớn hơn nữa. Phật nói ở trong kinh, người sanh tâm này thì đã là súc sanh rồi, quả báo đời sau nhất định đọa đường ác, cho nên người thế gian tầm nhìn rất cạn cợt, chỉ nhìn thấy lợi nhỏ trước mắt, không biết được hậu họa vô cùng. Súc sanh, đọa lạc vào đường súc sanh thì dễ, nhưng muốn từ đường súc sanh trở lại làm người thì rất khó. Nguyên nhân ở đâu? Trong kinh, Phật nói cho chúng ta biết, nghiệp nhân của đường súc sanh rất phức tạp, rất nhiều, điều quan trọng nhất trong đó là ngu si. Quý vị hãy nghĩ xem, thiếu nợ tài vật của người ta mà không muốn trả, tâm này chính là rất ngu si; lại còn cầu mong họ chết sớm, đúng là ngu si đến cực điểm, cho nên đọa lạc vào đường súc sanh, sự ngu si của súc sanh nếu so sánh với con người thì vượt hơn rất nhiều lần.

Càng là động vật cấp thấp thì ngu si càng nghiêm trọng. Chúng ta thấy một câu chuyện ở trong kinh Phật, Thích-ca Mâu-ni Phật năm xưa ở tại vườn Kỳ Thọ Cấp Cô Độc, lúc đó vườn Cô Độc sửa chữa lại nhà cửa, Phật và một số đệ tử ngồi cùng nhau, nhìn thấy trên mặt đất có một tổ kiến. Sau khi Phật nhìn thấy thì mỉm cười, các đệ tử ở bên cạnh thấy Phật cười khi nhìn tổ kiến thì liền thỉnh giáo với Thích-ca Mâu-ni Phật, hỏi ngài vì sao lại cười chúng? Phật nói với mọi người, cái tổ kiến này đã trải qua bảy vị Phật xuất thế rồi mà chúng vẫn chưa thoát khỏi thân kiến. Chúng ta không cần phải nói nhiều, một vị Phật là ba a-tăng-kỳ kiếp, bảy vị Phật là hai mươi một a-tăng-kỳ kiếp, vậy mà chúng vẫn chưa thoát khỏi thân kiến, không phải là chúng có thọ mạng dài, mà kiến sau khi chết thì lại sanh làm kiến nữa. Đạo lý này chúng ta có thể thể hội được, nguyên nhân là gì? Quá chấp trước, chúng chấp trước cái thân đó chính là mình, cho nên vĩnh viễn không đổi sang một thân thể khác được; chấp trước cái tổ đó là quê nhà của chúng, vĩnh viễn không rời xa cái xứ sở này của chúng, sau khi chết đi đầu thai, vẫn cứ đầu thai trong loài kiến, đây chân thật là ngu si đến tột cùng.

Cho nên Phật ở trong tất cả các kinh luận Đại, Tiểu thừa nói với chúng ta, chúng ta phải thể hội được, phải biết được sự hết lòng khuyên dạy của Phật, ba đường ác dễ vào mà khó ra, đây là chân tướng sự thật: rất dễ堕 ba đường ác. Nghiệp nhân của ba đường ác là tham sân si, cho nên Phật dạy chúng ta tu giới định tuệ, “siêng tu giới định tuệ, diệt trừ tham sân si”, mục đích là ở đâu? Là không堕 ba đường ác. Thế nên, con người nhất định phải giữ lấy bốn phần của con người, giữ căn bản của con người, căn bản của con người là gì? Trong nhà Phật là ngũ giới, trong nhà Nho là ngũ thường, ngũ thường là “nhân, nghĩa, lễ, trí, tín”, đây là điều kiện cơ bản của cõi người, nếu như chúng ta mất đi điều kiện căn bản này thì đời sau nhất định không thể được thân người. Quý vị phải biết, chúng ta đời này được thân người là do trong đời quá khứ đã tu cái điều kiện này, trong đời này gặp được duyên, cha mẹ và chúng ta có duyên, cha mẹ là thuộc về tăng thượng duyên. Người chân thật đến cõi người đầu thai là do trong đời trước đã tu được nghiệp nhân này, là nghiệp nhân ngũ giới thập thiện, cho nên đến cõi người là không sai!

Thế nhưng chúng ta lần này đến cõi người thì lại tương đối bất hạnh, nguyên nhân là gì? Hoàn cảnh xã hội không tốt, không có người dạy chúng ta. Ngày xưa đích thực có, quý vị đọc Lễ Ký Tinh Hoa Lục thì sẽ rõ, bộ sách Lễ Ký này nếu dùng cách nhìn của giới học thuật hiện đại thì nó thuộc về tạp chí, là một loại tạp chí cổ xưa, những thứ ghi trong đó rất chi tiết, rất nhiều, là một quyển tạp

chí vô cùng có giá trị. Ở trong đây, chúng ta có thể xem thấy chế độ, văn vật, tình hình đời sống của người xưa, bạn xem thấy người xưa xem trọng giáo dục đến như vậy, đặc biệt là giáo dục gia đình. Mặc dù người ngày trước được đi học tương đối ít, có rất nhiều bậc cha mẹ đều không biết chữ, nhưng mà họ lại nhận được sự hun đúc của giáo dục thế hệ trước trong xã hội, họ hiểu được đạo lý làm người, họ biết làm tấm gương tốt cho con cái, giáo huấn thánh hiền căn bản là “ngũ luân”, “ngũ thường”.

Họ biết được, ngũ luân là nói quan hệ giữa người với người, bạn nhất định phải nhận thức rõ ràng, ngũ thường là đạo lý căn bản làm người. Thứ nhất là “nhân”, “suy mình ra người”, “điều mà mình không muốn thì đừng làm cho người”, chưa có đọc qua sách nhưng cũng hiểu đạo lý này, họ cũng có thể ghi nhớ được mấy câu nói này. Đối đãi với bất kỳ người nào, họ sẽ đặt mình vào vị trí người khác để suy nghĩ, mình đối với người khác như vậy, người ta có bằng lòng tiếp nhận hay không? Người ta không thể tiếp nhận, vậy thì mình không thể tiếp tục làm; người khác đối đãi với mình như vậy, mình không thể tiếp nhận, vậy thì ta cũng không thể dùng loại tâm thái này để đối đãi với người khác. “Nghĩa” là vì xã hội, phục vụ cho người khác, không cầu báo đáp, chúng ta ngày nay nói là tận nghĩa vụ. Đạo tràng của chúng ta có rất nhiều người làm thiện nguyện, đến để phục vụ đạo tràng, phục vụ mọi người, không mong cầu báo đáp. “Lễ” là có chừng mực, là có tiết chế, hạ mình mà tôn người. “Trí” chính là lý trí mà ngày nay nói, không phải là cảm tình, trong cảm tình thì có rất nhiều lỗi lầm, phạm là làm việc thì họ có lý tính. Sau cùng là nói về “tín”, “người không có tín thì không có chỗ đứng trong xã hội”, đây là đạo lý mà cổ thánh tiên hiền Trung Quốc dạy người ta làm người, năm chữ này phải luôn giữ được. Cho nên vào thời đại ngày xưa, bất luận là đi học hay không đi học, biết chữ hay không biết chữ thì đều hiểu được đạo lý này, hơn nữa đều có thể tuân thủ, cho nên xã hội an định.

Hiện tại khoa học kỹ thuật phát triển, văn minh vật chất có sự tiến bộ vượt bậc, nhưng lại không biết được quan hệ giữa người với người, đạo đức thì càng bị xem nhẹ, thậm chí là quên mất rồi. Đặc biệt xã hội hiện tại đang đề xướng cạnh tranh, một khi vừa tranh thì “nhân nghĩa lễ trí tín” đều không còn nữa, cho nên chúng ta sống trong thời đại này, thời đại này là thời đại động loạn, người đời sau viết lịch sử thì sẽ viết thời đại này là loạn thế, con người không biết được quan hệ giữa người với người, không biết được đạo lý làm người. Cho nên hôm nay chúng ta đọc đoạn này, có thể nói đây là việc thường thấy trong xã hội, có rất nhiều người đều có tâm thái như vậy, chúng ta phải biết rằng, tâm thái như vậy

thì hậu quả sẽ không thể tưởng tượng nổi. Dùng tâm trộm cắp thì người này làm sao có thể phát tài? Làm sao có được đời sống hạnh phúc? Đây là chuyện không thể.

Việc thứ hai là *“can cầu bất toại, tiện sanh chú hận”* (nhờ cậy không toại lòng, liền oán hận nguyên rửa). Đây cũng là việc mà ngày nay chúng ta rất thường thấy, có việc cần người khác giúp đỡ, người ta không hoàn toàn vừa ý mong muốn của bạn thì bạn lại sanh oán hận. Trong chú giải đã nêu ra cho chúng ta rất hay, tôi đọc qua một lượt đoạn này: *“Can cầu là chỉ cho hết thấy những việc lớn nhỏ, hễ có việc cầu cạnh nhờ vả người khác thì đều là trường hợp này”*, cho nên phạm vi của nó rất rộng lớn. *“Bất toại”* là không như ý, bạn cầu người khác giúp đỡ, người ta không thoả mãn nguyện vọng của bạn, thế là bạn chửi mắng họ, nguyên rửa họ, bạn hận họ, đây là chính mình tạo tội nghiệp. Đoạn phía sau nói: *“Quân tử thông đạt lý, an tâm với mệnh, lẽ nào chịu nhờ cậy người khác?”* Đây là người rõ lý, người rõ lý thì thật sự cho dù cả đời mình khốn cùng vất vả đến cùng cực, nhưng chính mình hiểu được đây là tự làm tự chịu, cũng sẽ không đi cầu người, có thể an tâm tùy duyên, hiểu mệnh nên an vui với hiện tại. Cho dù là có lúc bắt buộc phải đi cầu cạnh người khác, người ta chịu giúp đỡ thì rất cảm kích, người ta không chịu giúp đỡ thì đó là chuyện của họ, nhất định không thể có tâm oán hận. Nếu như có một chút tâm oán hận thì người xưa nói đây là tiểu nhân, không phải quân tử, thế nào gọi là quân tử? Người rõ lý gọi là quân tử, vậy tiểu nhân là gì? Mê hoặc điên đảo, không hiểu đạo lý, làm sao có thể trách cứ người khác?

Người học Phật càng không thể có ý niệm này, nếu có ý niệm như vậy thì họ không phải là người học Phật, họ đối với Phật pháp, đối với giáo huấn của Phật-đà căn bản là không thể lý giải. Vậy thì càng không thể nói là làm, những giáo huấn mà Phật đã nói thì họ không hiểu! Chúng ta xem thấy trong kinh điển, Phật Bồ-tát dùng tâm thái như thế nào với người ác? Quý vị đều đọc qua kinh Kim Cang, trong kinh Kim Cang có một thí dụ, việc vua Ca-lợi cắt xẻo thân thể. Trong kinh Kim Cang nói rất đơn giản, đoạn công án này được ghi chép rất tường tận trong kinh Đại Niết-bàn. Tiên nhân Nhẫn Nhục là tiền kiếp của Thích-ca Mâu-ni Phật, khi còn chưa thành Phật, trong quá trình đang tu hành, đã tu nhẫn nhục ba-la-mật, mọi người gọi ngài là tiên nhân Nhẫn Nhục. Vua Ca-lợi, Ca-lợi là tiếng Phạn, dịch sang nghĩa Trung Quốc thì chúng ta thường gọi là hôn quân vô đạo, là bạo quân, hung bạo mà không nói lý lẽ. Tiên nhân Nhẫn Nhục không có lỗi lầm gì, thế nhưng lại lăng trì xử tử ngài, tiên nhân đối với vua có oán hận hay không? Không có, không những không oán hận, mà còn vô cùng cảm tạ. Cảm kích việc

gì? Cảm kích tâm thái này của vua, bản thân có thể nhẫn chịu được, đây là tướng nhẫn nhục ba-la-mật viên mãn. Chúng ta đã rõ ràng, nếu như không có vua Ca-lợi, một người hung bạo vô lý như vậy đã mang đến cho ngài sự lắng nhục vô cùng nghiêm trọng này, thì làm sao biết được công phu nhẫn nhục của ngài? Việc này giống như thi cử vậy, ngài nhẫn được, một chút ý niệm oán hận cũng không có, hơn nữa còn phát nguyện, tương lai tôi thành Phật thì người đầu tiên độ chính là ông. Cho nên khi Thế Tôn thành Phật thì người đầu tiên được độ là tôn giả Kiều-trần-như, Kiều-trần-như chính là vua Ca-lợi thuở trước, còn Thích-ca Mâu-ni Phật chính là tiên nhân Nhẫn Nhục, ngài nói và đã giữ lời: khi thành Phật thì người đầu tiên độ chính là ông.

Cho nên, cổ đức dạy bảo chúng ta, “oan gia nên giải, không nên kết”, đòi người sống ở thế gian nhất định đừng kết oán với người khác, kết oán với người là sai rồi! Người ta cho dù không hài lòng với bạn, sỉ nhục bạn, hủy báng bạn, hãm hại bạn, người học Phật chúng ta biết được đây là nghiệp báo mà mình đã tạo trong đời quá khứ. Quá khứ đã tạo nghiệp bất thiện, nên đời nay thọ quả báo, hoan hỷ tiếp nhận, tội báo liền báo hết, không có một chút tâm oán hận nào, oán kết liền được giải hết, liền hóa giải xong, đây là việc tốt, không phải việc xấu. Nếu như có một ý niệm bất bình thì cái oán kết này vẫn còn, chưa gỡ ra được, không gỡ ra được thì tương lai vẫn sẽ báo tiếp, thế nên gọi là oan oan tương báo, không bao giờ dứt, việc này thật là đáng sợ! Chúng ta học Phật thì mức độ thọ dụng thấp nhất phải có thể đạt được việc này, đây là mức độ thọ dụng thấp nhất. Ta hiểu rồi, tất cả những oán thân trái chủ gây ra cho ta đủ loại việc không như ý, ta đều hoan hỷ tiếp nhận, cung kính tán thán, vậy là chúng ta đã thanh toán xong, cũng thành tựu được hạnh nhẫn nhục của mình. Hạnh nhẫn nhục của lục độ đến đâu để tu? Chính là tu ở trong cảnh giới này. Cho nên những người đó là thầy nhẫn nhục ba-la-mật của mình, là thiện tri thức để mình tu hạnh nhẫn nhục, chúng ta cung kính cảm kích còn không hết thì sao lại có thể có lòng oán hận với họ cho được? Đây là chúng ta đạt được thọ dụng chân thật trong Phật pháp, chúng ta phải hiểu rõ, phải lý giải, để cả đời này của chúng ta đều có thể sống trong cảm ơn, đạo nghiệp của chúng ta liền không khó thành tựu. Tốt rồi, hôm nay thời gian đã hết, chúng ta giảng đến đây.